

ՌԱԿ Մամուլ
Ապրիլ 6, 2009

ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԿՆԱՐԿ

ԻՆՉՈՒ՞ ՉԵՆՔ ՀԱՄԿՆԱՐ

ԴԱՐՁԵԱԼ ԿԸ ԴԻՄԱԻՈՐԵՆՔ ԱՊՐԻԼ ԱՄԻՍԸ,
ՈՐ ՄԵԶԻ ԿԸ ՑԻՇԵՑՆԷՐ ՀԱՅՈՒՆ ՄԵՌՆԻԸ,
ԲԱՅՑ ԱՅԺՄ՝ ՄԵՐ ՆԱՅՈՒԱԾՔԸ ՅԱՌԵԼՈՎ ՄԱՀՆ ԱՐՀԱՄԱՐՀՈՂ ...
ԱՊՐԻԼԻՆ

ԴՈԿՏ. ՆՈՒՊԱՐ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

Երկար ճանապարհ կտրած է հայությունը, Ապրիլեան Եղեռնի մութ թուականն է վեր: Մեր յիշողության մեջ ընդմիջտ վառ կը մնան այն սգահանդեսները, որոնք Ապրիլէ Ապրիլ կը կազմակերպուէին հայահոծ գաղութներու մէջ, համազգային կամ ոչ-համազգային տարողութեամբ, եւ որոնց ընթացքին մեր սուգը, լացը, անգօրութիւնը կը մղէին մեզ ընկճուածութեամբ եւ առաւել ենթարկուածութեամբ ունկնդրել ամենէն աւելի սգացող, լացնող եւ մտակորոյս ատենախօսը:

Ժամանակները փոխուեցան. բարեփոխուեցան անշուշտ:

Այսուհանդերձ, վերջին տասնամեակին, մեզ անհանգստացնողը այն պարահանդեսներն էին, զորս նոյնիսկ ծանօթ ու սիրուած միութիւն մը կը համարձակէր կազմակերպել Ապրիլ ամսուան ընթացքին, մինչեւ իսկ Ապրիլ 24ին կամ այս սեւ թուականին մօտիկ, քիչ մը առաջ կամ քիչ մը ետք:

Իսկ այսօր, քսանմէկերորդ դարու սկզբնաւորութեան, Սփիւռքը, որ Հայաստանն արժեւորող անհերքելի եւ անփոխարինելի էութիւն մըն է, կը դիմաւորէ Ապրիլ ամիսը, որ մեզի կը յիշեցնէր հայուն մեռնիլը, բայց այժմ՝ մեր նայուածքը յառելով մահն արհամարհող ... Ապրիլին:

Այս տարի, սակայն, մեր ընդվզումը բազմապատկուած եղաւ, որովհետեւ վերոյիշեալ ժխտական երեւոյթներէն աւելի անհանդուրժելի իրողութեանց դէմ յանդիման գտանք մենք մեզ: Արդարեւ, իրազէկ դարձանք հայրենի քանի մը դեկավար դէմքերու «նախաձեռնութեանց», որոնք դիրաւ կրնան, ներկայ բացառիկ պայմաններու տակ, թրքանպաստ ի յայտ գալ, ուշ կամ կանուխ վտանգելով Հայաստանի գերագոյն շահերը:

Նախ արտայայտուինք այն ներկայ բացառիկ պայմաններուն շուրջ, որոնց ակնարկեցինք: Հայոց Ցեղասպանութեան հարցը, ամիսներ շարունակ գոհացուցիչ

գործընթացի մեջ ըլլալէ ետք, Թուրքիոյ նախագահ Ապտուլլահ Կիլի Հայաստան այցելութիւնը պատճառ դարձուեալ որ այդ երկրին ղեկավարութիւնը՝ դիւանագիտական խաղերով սկսած ըլլայ Հայաստանի գերագոյն շահերուն սպառնալ. չէ՞ որ ո՛չ հայերթրքական սահմանները վերաբացուեցան, ոչ ալ դիւանագիտական յարաբերութիւններ վերահաստատուեցան, այլ Արցախի թնճուկը՝ իբր պատրուակ գործածելով՝ անդադար յետաձգումի քաղաքականութիւն հետապնդած եղաւ: Եւ Անգարան, թրքական հանրաժանօթ անո՞յշ լեզուն գործածելով՝ միամիտ հայերու – ձեր կարծածէն շատ աւելի են անոնք – սիրտը շինեց:

Աւելի՛ն՝ այդ միեւնոյն Անգարան, Ապրիլ 24ի սեմին, կ'ուզէ բովանդակ աշխարհին – եւ առաջին հերթին՝ Միացեալ Նահանգներու նորընտիր նախագահ Պարաք Օպամային – ցոյց տալ թէ՛ թուրքեր ու հայեր եղբայր են իրարու, բարի՛ դրացնութեան յարաբերութիւններ վերսկսած են մշակել իրարու հետ: Հետեւաբար, հիմա ատենը չէ Հայոց Յեղասպանութեան միջազգային ճանաչում տալու:

Միջազգային ճանաչումը դժբախտաբար կատարուած չի սեպուիր, երբ որոշ թիւով պետութիւններ ընդունին Մեծ Եղեռնը: Կը կատարուի, երբ ճանչցող երկիրներուն գլուխը կը գտնուին մեղաւորը՝ բո՛ւն իսկ Թուրքիան եւ մերօրեայ հզօրագոյն պետութիւնը՝ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգները:

Հետեւաբար, տրամաբանականօրէն անհրաժեշտ պայման էր որ՝ այս օրերուն բարեկամական գեղումներ տեղի չունենային խնդրոյ առարկայ երկիրներուն միջեւ: Կ'ընդունինք որ՝ պայմանները ներելու պարագային, յարաբերութիւն հաստատելը չհաստատելէն նախամեծար պիտի նկատէինք: Այդ ըմբռնողութեամբ՝ նախագահ Կիլը Հայաստան հրաւիրելը եւ այս վերջնոյն Հայաստան գալը ըստինքեան եւ ի յառաջագունէ դատապարտելի դէպքեր նախընտրելի է չնկատել:

Արդ, կ'արժէ գիտնալ թէ՛ ինչե՞ր պատահեցան այս օրերուն. Թուրքիոյ արտաքին գործոց նախարար Ալի Պապաճանին ուղղուեցաւ հրաւեր, Երեւանի մէջ Ապրիլի՛ն տեղի ունենալիք Սեւ Ծովու Տնտեսական Խորհրդածոյողովին ներկայ գտնուելու...: Եւ ատիկա չէր բաւեր, Հայաստանի վարչապետը՝ Տիգրան Սարգսեան, որուն հայրենասիրութիւնն ու տնտեսագիտական ձեռնհասութիւնն անուրանալի են, Ռուսիան եւ ... Թուրքիան հրաւիրեց, Հայաստանի կորիզային նոր ելեկտրակայան կառուցանելու ծրագրին իրենց մասնակցութիւնն ապահովելու առաջարկութեամբ:

Չեղա՛ւ:

Չեղա՛ւ կ'ըսենք ո՛չ թէ միայն այն որոշ պատճառով որ՝ Թուրքիան տակաւին չէ ճանչցած Հայոց Յեղասպանութիւնը եւ ցարդ որեւէ հայանպաստ արարք չէ կատարած, այլ որովհետեւ ապրիլեան օրեր կ'ապրինք եւ միջազգային հասարակութիւնն իր նայուածքն այս շրջանին ուղղուած կը պահէ հայերթրքական յարաբերութիւններուն վրայ, որոնց մէջ Երեւանը տեսակ մը ինքնագոհ երեւոյթ կ'որդեգրէ, որեւէ զոջում չարձանագրած Անգարայի հանդէպ, հանգամանային բարձրաստիճան թուրքեր հրաւիրելով իր երկիրը, որպէսզի անոնք եւս մասնակից

դառնան կորիզային նոր ելեկտրակայան կառուցանելու թանկարժեք աշխատանքին: Եւ ի՞նչ կ'ըլլայ թրքական անմիջական հակազդեցութիւնը՝ մեր ծայրայեղօրէն թոյլատու վերաբերումին. թուրք պատասխանատու պաշտօնատարներ – արտաքին գործոց նախարարը – եւ գործարարներ կը զարմանան եւ ժամանակի կը կարօտին, պատասխան մը տալ կարենալէ առաջ:

Անցողակի կարելի է յիշել նաեւ որ՝ Թուրքիան չի պատկանիր այն պետութեանց ցանկին, որոնք կորիզային մասնագէտներ ունին, պատրաստ՝ օգնութեան ձեռք երկարելու բարեկամ ժողովուրդներու:

Կ'արժէ խորացնել մեր ուսումնասիրութիւնը, ենթադրելով որ՝ Հայաստանի վարչապետարանը, իր այս «նախաձեռնութիւնը» արդարացնելու միտումով, խորհրդապահութեան կնիքին տակ ներկայացնէր այն տեսակետը թէ՛ յայտարարուածը խորքին մէջ պարզապէս դիւանագիտական հնարք մըն էր եւ թէ՛ արդէն անոր հաւատացող չկար, թէ՛ մենք եւս կը դժուարանայինք հաւատք ընծայելու այս աստիճան արտասովոր հրաւերի մը օգտակարութեան, մեր անմիջական պատասխանը պիտը ըլլար. բուն հարցը, հոս մեզ հետաքրքրող պարագային, փնտռելու էինք այլուր: Արդարեւ, այսպիսի հրաւեր մը ժամանակավրէպ էր. հիմա ատենը չէր, ազգօգուտ դիւանագիտական մտածելակերպի անբաւարարութիւն կ'ենթադրէր:

Արդարեւ, նախագահ Պարաք Օպամա, - որ իր ընտրապայքարի օրերուն, իր նախորդ նախագահներէն առաւել ուժգնութեամբ խոստացած էր ճանչնալ Հայոց Յեղասպանութիւնը, - իրմէ ակնկալուած Ապրիլ 24ի ուղերձը գրելէ առաջ, կրնայ վարանումի մատնուիլ, տարուելով այն կարելիութենէն որ՝ խնդրոյ առարկայ կողմերը երբ այսօր աւելի քան երբեւիցէ մօտ կը զգան իրարու, թերեւս նախընտրելի պիտի ըլլար որեւէ դրական քայլ չառնել, իմա՝ Հայոց Յեղասպանութիւնը չճանչնալ, մանաւանդ որ Թուրքիոյ պէս սիրալիք դաշնակից մը դժգոհ ձգելն ալ իր սպառնիչ հետեւանքները կրնար ունենալ:

Ես այս բախտորոշ օրերուն, երբ մինչեւ իսկ մէկ հոգի, - հասարակ մահկանացու մը, - կրնար իր մէկ արտառոց արարքով դէպքերու ընթացքը հայերուս համար աննպաստ դարձնել, ի՞նչ ըսել երբ ղեկավար դէմքեր այսպիսի մտահոգիչ կացութեան առջեւ կը դնէին մեզ:

Այլ խօսքով՝ ինչպէ՞ս չքմեղել ըսելով որ՝ «կարելի է քալել ջուրին վրայէն – բայց ծանծաղ ջրակոյտներու մէջ միայն»:

Ինչո՞ւ չենք հասկար:

Պոստոն